

Učiteljski Tovariš

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Vsi na krov! — Državnozbornske volitve. — Hribar ali Žičkar? — Zakaj moramo biti za Dragotina Hribarja ter proti dekanu Žičkarju? — Volilci V. kurije! — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Vsi na krov!

VIII.

„Letošnje državnozbornske volitve so tem večjega pomena, ker se drugo leto vršé prav po istem načinu deželnozbornske volitve. Izšolajmo se torej že letos temeljito — potem so nam prihodnje leto brez posebnih težav najlepši uspehi gotovi“.

Dr. Ivan Šusteršič.

Le še malo dni in bila se bo odločilna bitka. Dne 12. in 18. t. m. bomo pokazali kranjski, dne 3. in 9. prosinca primorski in dne 3. in 8. prosinca pa štajerski učitelji, v koliko smo bili kos prevzeti nalogi, delovati s svojim vplivom na to, da proderó pri letošnjih državnozbornskih volitvah kandidatje naprednih strank, ki so zavzeti za napredno učiteljstvo in novo šolo. Kakor se nam poroča, je stopilo vse napredno učiteljstvo na krov ter je z vso vnemo in največjo navdušenostjo in odločnostjo zastavilo vse svoje sile za napredne kandidate. Veseli nas pa še posebno, ker se je napredno učiteljstvo točno držalo po naših navodilih, ker ni nikjer izpostavljalo ugleda našega stanu, vestno izpolnovalo svoje dolžnosti v šoli ter povsodi in vselej nastopalo možato, taktno, brez osebnih žaljenj in izgredov. In tako je prav! S tem smo pokazali učitelji, da smo politično zreli in da se nam ni bati nasprotnika, četudi se ta poslužuje raznovrstnih umazanih sredstev, ki bijejo v obraz vsakemu poštenemu človeku.

Ko smo izprožili misel, da bi narodno-napredna stranka na Kranjskem kandidovala ljudskega učitelja, si nismo domišljali, da bi pri sedanjih žalostnih razmerah, ko je naš kmet še tako zelo vdan goljufivim klerikalcem, in ko vemo, da imajo klerikalci poleg denarja še več drugih agitacijskih sredstev na razpolago, da bi naš kandidat že letos prodril. Naš namen je bil, da z učiteljem-kandidatom prisilimo učiteljstvo, stopiti v politično šolo, da se pri teh volitvah že letos izšolamo za prihodnje deželnozbornske volitve. In če se letos temeljito izšolamo — potem so nam prihodnje leto brez posebnih težav najlepši uspehi gotovi.

Vendar pa tudi letošnje delovanje učiteljstva ni brez uspehov; priznati moramo, da so ti naši uspehi lepši in večji, kakor smo pričakovali. V IV. kuriji se je vsa

stvar prav ugodno zasukala za napredne kandidate in prav mnogo upanja je tudi, da prodre naš kandidat V. kurije g. Luka Jelenc. Srečen izid je odvisen največ, kako bo delovalo učiteljstvo zadnje dni in osobito še v dan volitve. Zato, napredni tovariši, le na delo, le na krov in ne zamudite prav nobene prilike, kjer bi se pridobil kak glas za našega kandidata g. Luko Jelenca. Ne ozirajte se na prijateljske zveze in druge razmere — zaradi miru — v katerih se nahajá morebiti ta ali ta učitelj z nasprotniki. Pred očmi imejmo stvar, naš stan, samega sebe in novo šolo! Gre se za načelo in za načelo se bori značajan mož, brezznačajnejš ima pa navadno pred očmi ozire do raznih oseb. Upamo, da se razumemo. Kakor si bomo postlali, tako bomo ležali.

Kakor za kandidata V. kurije, prav tako moramo neumorno delovati za napredne kandidate IV. kurije do zadnjega trenutka. Torej, le na delo, na neumorno delo za naš stan, za naše pravice in izboljšanje našega gmotnega stanja, katerega nam bodo priborili edino le napredni poslanci, nikdar pa ne nazadnjaški klerikalci. Torej, le na delo, na delo in zopet na delo — med narod! V naslednjem podajamo zopet par migljajev glede volilnih imenikov, glasovnic in legitimacij, ki se ne tičejo le naprednega učiteljstva, ampak sploh pristašev narodno-napredne stranke.

Naši somišljeniki so storili veliko napako: zanašali so se na poštenje klerikalcev in niso pomislili, da klerikalec slepari in vara, koder more. Tudi nekateri klerikalni župani so pri sestavi volilnih imenikov sleparili, kar se je dalo. Dasi so dobili točna navodila, kako morajo sestavljati imenike, so vendar izpustili vse polno naših delavcev, učiteljev in drugih somišljenikov (n. pr. v Št. Vidu nad Ljubljano itd.), čeprav se isti nahajajo v imeniku občinskih volilcev. Ti klerikalni poštenjaki so našim volilcem torej volilno pravico ukradli in to vedoma in prevdarno. Menda so dobro preštudirali tisto brošuro, ki jo je sestavil dr. Šusteršič, katere pa baje ni predložil cenzuri.*)

Naši somišljeniki so reklamacijsko postopanje zamudili za volilne imenike, niso gledali, če so naši vpisani in tako je prišlo, da je bilo vpisanih vse polno klerikalcev, ki nimajo volilne pravice, in izpuščenih vse polno naših volilcev.

*) To brošuro imamo v rokah.

Končno besedo glede sestave volilnih imenikov ima vlada. § 26. državnozborskega volilnega reda pravi:

Der zur Reclamationsentscheidung berufene landesfürstliche Beamte hat binnen 24 Stunden vor dem Wahltermine etwa nothwendige Berichtigungen der Wählerliste von Amtswegen vorzunehmen.

V smislu te določbe bodo torej okrajni glavarji lahko še tudi po preteku reklamacijskega roka popravili imenike volilcev. Treba jih je samo opozoriti vsaj na najbolj kričeče slučaje, na tiste, pri katerih je očitno, da so klerikalci volilne imenike iz hudobnega namena napačno sestavili, iz namena, da bi našim volilcem ukradli volilno pravico, v katerih slučajih ima vlada moralno dolžnost, da uradoma popravi imenik volilcev.

Zdaj se dostavljajo volilcem glasovnice in legitimacije. Naravno je, da se je pri tem primerila marsikaka pomota, saj je na tisoče in tisoče volilcev. Opozorjamo vsakega volilca, naj pogleda, če je legitimacija pravilno spisana, zlasti, če je krstno ime pravo. „Slovenec“ je surovo napadel uradnike, češ, da so nalašč izdali napačne legitimacije. To je pač popolnoma izključeno, a mogoče je, da se je primerila kaka pomota.

Somišljenike prosimo, naj obiščejo volilce, in naj pregledajo legitimacije, če so pravilne. Tudi naj pregledajo glasovnice, ker hodijo klerikalci po hišah in popisujejo glasovnice. Koder so klerikalci popisali glasovnice, naj prečrta ime klerikalnega kandidata in vpiše ime naprednega kandidata. Zapisati je vselej ime, stan in bivališče, torej „Luka Jelenč, učitelj v Ljubljani“ — „Ivan Božič, posestnik v Podragi“ — „Franc Zupančič, posestnik v Rakovniku“ — „Ivan Globočnik, posestnik v Dobravi pri Kostanjevici“ — „Gustav Pirc, ravnatelj kmetijske družbe v Ljubljani“ — „Josip Lenarčič, posestnik na Vrhniki.“

To je nujno potrebno, ker ime samo ne zadostuje.

Takisto je potrebno, da somišljeniki večkrat revidirajo popisane glasovnice. Sploh naj se vsi somišljeniki ravnajo po dr. Šustersičevih naukih, ki smo jih priobčili iz dr. Šustersičevega „poduka“ v 33. letošnji številki.

Kdor ni dobil legitimacije ali je dobil napačno spisano legitimacijo, naj se obrne takoj do c. kr. okrajnega glavarstva in zahteva pravilno legitimacijo.

Tudi kdor ni dobil glasovnice ali jo je zgubil, naj se obrne do glavarstva, in naj zahteva drugo. Glavarstvo mu jo bo rado dalo.

Ponekod se dostavljajo volilcem že popisane glasovnice. To delajo klerikalni župani. Poroča se, da je neki klerikalni župan nesel vse glasovnice v farovž, župnik jih je popisal, župan pa jih je razdelil. Kdor je dobil tako glasovnico, naj dotičnega župnika in župana naznani sodnji. Nasproti pa sme tudi župan popisati glasovnico, če to dovoli dotični volilec.

Somišljeniki! Delujte neutrudno. Nasprotniki delajo noč in dan, z vso silo, z vsemi sredstvi. Posnemajte jih, zakaj od pridnega dela zadnje štiri dni pred volitvami in v dan volitve je vse odvisno. Torej, pozor!!!

Državnozborske volitve.

V najhujšem ognju smo. Tako vročega volilnega boja še nismo imeli in Bog daj, da ga nikdar več ne dobimo. V slovenskem narodu se giblje liki v mravljišču, v katerega si ravnokar dregnil s palico. In velepomemben je ta boj na celi črti, ki ga bijemo v slovenskih pokrajinah, zakaj ta boj bo odločil, ali ima slovenski narod še toliko žilavosti v sebi, da bode ostal na površju svetovnega obzorja, ali bode padel na oni nivô, kjer bode le životaril ter čakal sleherni dan, kedaj mu zaklenka smrtni zvon zadnjo pesem.

V tem beju se odloči, ali je slovenskemu narodu odločeno živeti v onej solnčni svetlobi, v onej kulturni sferi, katero uživajo vsi slobodni, res čudovito in vsestransko se razvijajoči narodi, ali hirati liki izmučena živina, ki se je pogreznila v vabljeni a varljivi vodi, polni sestradanih, nikdar sitih pijavk.

Jasen pogled na slovenske pokrajine nam takoj pove, da se bije na vsem Slovenskem krut, do noža idoči boj med klerikalstvom in naprednjaštvom.

Ta volilni boj med klerikalstvom in naprednjaštvom se pa koncentruje takorekoč v središču Slovenije, na Kranjskem. Tu ima klerikalstvo svojo zalego, svoje središče, od tu izhajajo tako znane postranske panoge v sosednje dežele. In seveda, kakoršno glavno deblo, take mladike.

Ako pogledamo program kranjskih klerikalcev in pa program goriških, oziroma štajerskih klerikalcev, vidimo na prvi pogled, da so si ti programi do pičice enaki. In kako bi tudi ne bili, vsaj imajo vsi ti razni programi isti živelj — mednarodni klerikalizem: zapoveduj in vladaj.

Seveda slovenski klerikalci nočejo nikakor slišati o klerikalizmu, temveč vedno in vedno naglašajo, da so oni katoliško-narodna stranka. Pa vsi dokazi o katoličanstvu so tako plitvi, tako prisiljeni, da se jim človek mora ali smejeti ali jih pa pomilovati. Konkretnih dokazov o nevarnosti izgube vere pač ne morejo navesti, a mi bi jim lahko dokazali z drastičnimi vzgledi, da jim gre tu za edini smoter klerikalstva — za podjarmljenje vsega javnega življenja — ne pa za vero. Ako nas bodo prisilili, odgovorimo jim prav hitro, vsaj je pa že francoski minister Bourgeois izrekel pomenljive besede: Katolicizmus je religija, a klerikalizmus je politika.

Zgodovinskega pomena pa je ta boj tudi v tem smislu, ker si stojita nasproti dva faktorja, sicer jako mogočna — po lastnosti pa načelno nasprotna, a kar je še bolj uvaževanja vredno, eden v političnem boju že okrepljen, izkušen — a drugi pa še le začetnik, toda čvrst, to je „duhovski“ (?) recte klerikalni in učiteljski, prvi pseudo- a drugi istinito narodni vodnik.

Ker je na Kranjskem, kakor smo že poydarjali, boj najvažnejšega pomena, ozrmo se nekoliko najprej na tega. Tu si stoje kandidati na celej črti nasproti. V peti kuriji si nasprotujeta vodja klerikalstva, torej posebljen klerikalni program in pa ljudski učitelj — istiniti narodni vodnik. In ravno boj v tej skupini pokaže slovenskemu svetu, kam bode krenil, naprej ali nazaj.

Programa klerikalnega vodje tako ne bomo tolmačili, vsaj povedo krilate besede taistega, da je sedanje šolstvo prokletstvo za ljudstvo, več kakor cela ptolomejska knjižnica, ki jo je razdejal znani Teofilus. In da prisegajo i ostali klerikalni kandidati na ravno te besede, priča

nam dr. Žitnik s svojimi enorazrednicami in Pfeifer s svojim poldnevnim poukom.

Da je pa kardinalna točka klerikalnega programa, ljudstvo obdržati v vsej duševni tmuni — seveda le na tak način ga je mogoče voditi na vajetih — živa priča, temu je zgodovinski fakt, da je bilo ob času laške okupacije Rima v njem štiristo cerkva a nobene ljudske šole.

Sveta dolžnost je torej vsakega slovenskega rodoljuba — posebno pa še učiteljstva, delati v ravnokar vršečem se volilnem boju z vsemi močmi, da se zatre ta pogubonosni klerikalizem. Nam, seveda ne bodo na razpolago prižnice, spovednice in — kar se gotovo še vporabi, razpostavljanje Najsvetejšega, temveč mi se moramo zanašati edino le na našo prepričevalno besedo, na naše zaupanje pri vseh pravih izobražencih in naše sklicevanje, na našo nesebično narodno požrtvovalnost, oziroma delovanje.

Skoro sličen boj, kakor na Kranjskem, bije se na Goriškem. Tudi tu je začel klerikalizem hoditi po istih stopinjah, kakor na Kranjskem že leta in leta hodi. Na Štajerskem se pa bije boj proti takozvanemu prvemu klerikalnemu krdelu, ki ima na svojem praporju geslo: Protih duhovski volji ne sme nikdo biti voljen. Ako tu podleže naprednjaštvo, pričel bode klerikalizem ravno tako iti v klasje kakor na Goriškem ali pa na Kranjskem. To je treba pribiti za poznejše čase.

Kakor smo že opetovano povdarjali, stopilo je v tem boju slovensko učiteljstvo z vso silo na bojišče po vseh deželah. In to je popolnoma prav, vsaj učitelj ni samo učitelj mladine, temveč je učitelj naroda in kot takemu pripada sveta dolžnost, narod privedi do prave stopinje blagostanja telesnega in dušnega.

Ker smo pa že stopili z vso navdušenostjo v to borbo, mora biti tudi naša skrb, da vztrajamo v njem do konca. Znati moramo, ako pade narod v tej borbi, pade tudi slovensko učiteljstvo z njim. Bati se nam tu ni treba vsakega malenkostnega prepira ali pa vsake majhne praske. Posnemajmo srčne Bure; vsak učitelj tvorizá-se četo, ki se vstavlja do zadnje moči sovražnemu navalu. Čim težavnejši bo sedanji trud, tem veselejši in slajši bo konečni odpočitek in tem lepši bode spomin na preteklost.

Hribar ali Žičkar?

(Dopis s Štajerskega.)

Čeravno se je izrekla večina zaupnih mož na volilnem shodu v Celju za Hribarja, vedeli smo takoj, da nastane hud volilen boj med Hribarjem in Žičkarjem, a da bode ta boj tako ljut, tega se nismo nadejali in marsikateremu, ki je še koketoval s klerikalci, se odpirajo oči. Res gnjusiti se mora vsakemu poštenemu človeku, kako strastno in nesramno se agituje za Žičkarja in kako neusmiljeno in nesramno se udriha po Hribarju. Laž, obrekovanje, natolcevanje, zasramovanje, zavijanje, zasmehovanje, vse so klerikalci najeli za orožje zoper Hribarja. Duhovščina uganja takšen terorizem, da je res nezaslišan škandal! Berite „Slov. Gospodarja“, poslušajte kaplančke in župnike, kako in kaj uganjajo po raznih volilnih shodih;

berite v „Domovini“ razne dopise, in spoznali boste, da še menda na Kranjskem niso klerikalci tako nesramni kakor pri nas. Ti ubogi Hribar, kaj si vse! Gotovo si satanu iz koša ušel, ker si tako velik „grešnik in hudobnež“ po mnenju svetlih in posvečenih posili-sodnikov!

In zakaj vsa ta ostudna gonja? Ali ni Hribar tudi katoličan, ki še ni nikjer roval zoper cerkev in duhovščino, temveč se je izrekel kakor vsi drugi slov. poslanci za vseslovensko geslo: „Vse za vero, dom, cesarja!“ Da se upa mož posvetnega stanu kandidovati proti duhovniku-dekanu, to je res nezaslišana predrznost, in torej le zoper njega in po njem, saj „namen posvečuje sredstva.“ Kdor še ni prej uvidel, uvidi lahko tukaj, kaj hoče klerikalizem. Popolno oblast, popolno nadvladje nad drugimi stanovi; duhovnik je gospod, vsi drugi podlaga njegovih petá, vsi drugi naj slušajo in plešejo kakor žvižga domišljavi kaplanček ali župnik.

Kakor je klerikalizem nevaren vsem stanovom, tako je še posebno ljudstvu, ki si ne zna in ne more zoper njega pomagati, in v dvojni meri je nevaren šoli in učiteljstvu. Glavna poteza klerikalizma je vladohlepnost, in ker vidi, da more le neuko, nerazsodno ljudstvo vladati, zato ni in ne more biti klerikalizem v resnici prijazen napredku in izobrazbi. Ker šola in učiteljstvo izobrazujeta ljudstvo, da bode sposobno, da lahko samo uvideva to in ono, da lahko samo misli in razsoja in tako spozna svoje nadute in krivične jerebe in se otrese njih krutega jarma, zato pošilja klerikalizem svoje najbolj strupene pušice nad šolo in učiteljstvo; ker vé klerikalizem, da razsodnega in izobraženega ljudstva ne more vladati, zato bruha svojo jezo in svoj gnjev nad razširjevatelji in pospešitelji omike in pravega napredka, zato ne meče polen le šoli in učiteljstvu pod noge, temveč tudi šoli in učiteljstvu prijaznim možem. Hribar je vnet za izobrazbo in napredek naroda, uvideva veliko važnost šole in učiteljstva za prosveto narodovo, in je torej njima prijazen — zato taka gnjusna gonja zoper njega.

O, vi duhovniki, ki vam je naročil Kristus po svoji sv. cerkvi, da bi naj oznanjevali narodom evangelij miru in sprave, da bi naj razširjevali ljubezen do bližnjega, ali tako izpolnujete to povelje Kristovo, da psujete, obrekujete in sovražite iste, ki uvidevši vaše ostudne namene, nočejo trobiti z vami v isti rog, ali tako izpolnujete povelje Kristovo, da razširjate sovraštvo in netite prepir, da podpihujete in hujskate celo brata zoper brata?!

Tudi na Štajerskem slovensko ljudstvo ni več tako nerozsodno, da bi se dalo slepo voditi. Te volitve vam bodo pokazale, da se ljudstvo ne da več za nos voditi, da ne trpi več, da bi ga potiskali nazaj v temo in mu branili pot k zarji prosvete. — Ako že priprosto ljudstvo toliko uvideva, kaj naj rečemo o onih tovariših-učiteljih, ki na shodih glasujejo za Žičkarja in na tihem (očitno se vendar ne upajo) celo agitujejo zanj!! To so prave izdajice, ki pomagajo kopati grob šoli in učiteljstvu, ki pomagajo porivati ljudstvo v nenasitno klerikalno žrelo. — Nekateri tovariši so indiferentni; priznavajo in uvidevajo sicer nasilnost klerikalizma, a radi ljubelega miru drže roke križem, rekoč: „Kaj hočemo?“ Teh gospodov ne more nikdo prepričati, in če jim kdo količkaj oporeka, kriče takoj: „Liberalec — brezverec!“ — „Liberalec si“, res, to je strašna obsodba, in toraj le odprimo vrata in okna in ne branimo klerikalizmu uhoda, drugače smo liberalci, brezverci. Na Kranjskem se večina učiteljstva

očitno priznava liberalcem, in nikdo še jih ni kamenal radi tega, in menim tudi nas na Štajerskem ne bode. Kar se tiče „brezvercev“ in drugih enakih priimkov, je naše ljudstvo že toliko razsodno, da vé, kje je resnica, kje pa laž in obrekovanje. Nemški pregovor pravi: „Sich wehren, bringt zu Ehren“. Za pravično stvar se sme vsak bojevati, vsak ima pravico in celo dolžnost, da se brani. Puško v koruzo in roke križem, to so značaji! — Vsak še pomni, kako je blatil „Slov. Gospodar“ učiteljstvo in šolo; ni je bilo številke, da bi ne bil obrnil to ali ono šolsko uredbo, tega ali onega učitelja. Svoj višek je dosegel lansko leto, ko je kar bruhal blato in smrad na učiteljstvo in šolo. Odkar se mu je pa učiteljstvo postavilo po robu in je tem vsemogočnejšem pokazalo zobe, minilo ga je veselje, da bi udrihal po njem in v članku „Duhovnik in učitelj“ je pretakal letos bridke krokodilove solze in milo vabil učiteljstvo v svoj tabor. Ni-li res, da „sich wehren, bringt zu Ehren?“ Naši nasprotniki morajo z nami računati, nas morajo upoštevati, to naj pomni vsak in torej stopi pogumno v boj zoper klerikalizem, saj pravična stvar je na naši strani! Pokažimo pa nasprotniku, da smo tudi v boju poštenjaki od nog do glave; ker nam ne manjka dovolj pravega in dovoljenega orožja, nam ni treba delovati s pomočjo lažij, obrekovanja in zasramovanja, kakor delajo naši nasprotniki, ki se drže prislovice, da namen posvečuje sredstva.

Kaj nam je pričakovati od naših nasprotnikov, jasno kaže njih nezaslišan terorizem. Ali je to prosta volitev, ako se druge posili, kako naj volijo, ako se kar komandira tako in ne za las drugače. „Ne brigajte se za politiko in enake reči, ker jih ne razumete; bodemo že mi uravnali potrebno, a vi molite in — molite“, tako govore klerikalci volilcem na Tirolskem, a pri nas na Štajerskem slično: „Če izvolite kmeta ali učitelja volilnim možem, nismo nasprotni, pa dotičnik se mora zavezati, da bode volil našega kandidata“. Tu ga imate! Ali se ne pravi to: Mi ne trpimo, da bi imel kdo svoje mnenje poleg našega, ker mi smo za to, da vladamo in zapovedujemo, a vi drugi pa slušajte, molite in — molite!“

Res, z zagrizenim in nadutim sovrugom imamo opraviti. Tovariši! nobeden naj ne drži rok križem, temveč vsi na krov, vsi do zadnjega in pogumno v boj, veljaj tudi nam. Ne more in ne sme nam biti vse eno ali zmaga Hribar ali Žičkar, da, ne sme nam biti celo vse eno ali prodere Hribar z veliko ali slabo večino! S čim večjo večino prodere Hribar, tem večji bode poraz klerikalcev, tembolj si bodo zapomnili, da je zmagal Hribar s pomočjo istih „malovrednih“ učiteljev, katere so tako blatili in zaničevali. Ne more in ne sme nam biti vseeno, zmaga-li Hribar ali Žičkar, ker smo učitelji in ker smo narodnjaki. Kot učiteljem nam ne sme in ne more biti vse eno, ali prodere poslanec, ki je šoli in nam prijazen in naklonjen, ki „se je od začetka zanimal za ta (učiteljski) prevažen stan v vsakem narodu, znano mu je predobro, da baš pri nas nima učiteljstvo istega socialnega stališča, kakor si ga zasluži po svojem delovanju, da učiteljske plače niso niti primerne navadnemu delu rok, zato pa je pri vsaki priliki z besedo in peresom se zavzemal za ta zapostavljeni

stan“ . . .*) ali pa zmaga oni poslanec, ki hoče znižati še itak nizko socialno stališče učiteljsva, ki hoče še itak majhen upliv šole zmanjšati in oslabiti, ki se poteguje za šestletno šolsko obiskovanje in navdušuje volilce za njo (n. pr. v Zavrću). Ne sme in ne more nam biti vse eno ali zmaga isti, ki uvideva velik pomen šole, pouka in vzgoje za narod, ki je uvidel, da mora dom podpirati šolo in ž njo vzajemno delovati in je torej odprl v svojem listu (v „Domovini“) predal „Šola in dom“ — ali če prodere oni poslanec, ki soglaša s stranko, ki mora delovati, kakor mu vелеva stranka, ki si hoče podjarmiti šolo in učiteljstvo in jo zaslužniti, ki blati v svojih listih šolo in učiteljstvo na najpodlejši način, ki znižava in podira ugled in upliv šole in učiteljstva, ki celo podpihuje stariše zoper šolo in učiteljstvo!!! — Pa tudi kot narodnjakom nam ne sme in ne more biti vse eno, ali prodere ta poslanec, ki je vnet za pravi napredek in omiko naroda in ki je tudi zmožen, da bode s pridom deloval za blaginjo ljudstva, — ali zmaga oni poslanec, ki pravi, „Kaj treba, narod, tebi toliko šol in izobrazbe, zate je še šestletna doba šolskega obiskovanja preveč, saj smo mi tukaj, da uredimo potrebno, a ti, narod, pa moli in — molči!“ Ker smo učitelji narodovi sinovi, živimo med njim in zanj in ga resnično ljubimo, ne more in ne sme nam biti vse eno, ali dobi naš narod poslance in voditelje, ki mu hočejo pripomoči do boljše bodočnosti, da mu prisveti zlata zarja prave prosvete, ali pa dobi voditelje, ki ga hočejo ukovati v suženjske verige, da bi še nadalje blodil v temi, da bi ga drugi tem ložje stiskali, odirali in izkoriščali!

Tovariši, naša sveta stanovska in narodna dolžnost nas kliče v boj in ako bode storil vsak svojo dolžnost, zmaga ne bode izostala! Vsi na krov, pogumno v boj, dokler je še — čas!

Zakaj moramo biti za Dragotina Hribarja ter proti dekanu Žičkarju?

(Iz štajerskih učiteljskih krogov.)

Dasi so pri nas volitve volilnih mož za V. kurijo po večini završene, ne smemo še mi ljudski pionirji odložiti agitacije. Popraviti moramo, kar so marsikje naši tovariši s svojo brezbriznostjo ali pa iz strahu pred duhovniško zamero opustili.

Prav lepo število je takih naših kolegov, ki imajo odločilen vpliv, katerega so tudi porabili pri volitvah, ne brigaje se za župnikovo nemilost. Naš uspeh je, da je učiteljstvo častno zastopano med volilnimi možmi.

V naših vrstah nimamo tako nezavednega moža, ki bi še pomišljal, komu naj dá dne 3. prosinca pr. l. svoj glas. Nedvomno pa se bo vsak naš volilni mož potrudil, da nagne z živo besedo tudi sovolilce na svojo stran, t. j. da bodo glasovali za D. Hribarja. A ne samo tovariši, ki so volilni možje, vsak narodno čuteči učitelj poučeval bo izvoljene može, da uvidijo razliko med kandidaturama Hribarja in Žičkarja. Nikar ne mislite, tovariši, da bodo naši duhovniki sedaj prenehali s svojo vsiljivo agitacijo! Če ne bomo učitelji do zadnjega dne na straži, premotili bodo duhovniki in nji-

*) Glej „Domovino“ št. 85 z dne 30. vinotoka 1900. Uredn.

hovi pristaši s prilizovanjem in grožnjami vsakega omahljivega, pa tudi marsikatega Hribarjevega volilnega moža, da bo glasoval za Žičkarja.

Mi učitelji, ki smo marsikje zraven duhovništva edini razumniki, imamo sveto dolžnost, da klerikalne namere nadzorujemo in preprečimo.

Zakaj mora biti učiteljstvo za Hribarja in proti Žičkarju? Dragotin Hribar je po svojem 10letnem delovanju med nami predstavitelj idealizma in prosvete, Žičkar je pristaš one mariborske stranke, ki je razširjevalka reakcionarnih sužensko-pokornih nauk. Dočim se je Hribar ves čas svojega rodoljubnega delovanja v listu „Domovini“ ter z živo besedo po shodih potegoval za našo duševno in gmotno neodvisnost, brca nas glasilo Žičkarjeve stranke „Slov. Gospodar“ kjerkoli nas more. Nikdar ne pozabimo kako je pisal „Slov. Gospodar“ ob volitvah pred tremi leti v dopisu iz „Savinske doline“: „Kako zamore biti Hribar izvoljen, saj ne bi mogel, ker je tako učiteljstvu naklonjen, nikoli glasovati za spremembo ljudsko-šolskega zakona v našem (klerikalnem) smislu“. Kaj bi nam prinesla taka sprememba, o tem vprašajmo svoje vpokojene kolege iz dobe klerikalne šole!

Volilci V. kurije!

Vrli „Gorenjec“ piše: „Narodno-napredna stranka kandiduje v peti kuriji ljudskega učitelja, nositelja svobodomiselnosti in napredka, torej pripadnika stanu, ki ima nalogo vzgojiti in izomikati ljudstvo tako, da se bo moglo v smislu konstitucionalizma vladati. Po naši sodbi je kandidatura ljudsko-šolskega učitelja v V. kuriji najumestnejša in najprimernejša. V industrijelnih deželah pošiljajo v tej kuriji delavci svoje zastopnike v državni zbor. V naši deželi delavci v splošni volilni kuriji še nimajo odločilne besede in je tudi ne bodo kmalu imeli. Vsled teh razmer je ubrala narodno-napredna stranka srednjo pot ter segla po zastopniku stanu, čegar veliki pomen za prbujo naroda priznavajo vsi sloji, ki je pa vsled svojega položaja najbližji delavskemu stanu, kajti oba se morata boriti za svoje pravice in izboljšanje materialnega položaja. Če ima kdo na svetu kaj srca za delavstvo, ga ima učitelj. On izmed vseh, ki se potezajo za mandate, pozna in ve, kaj se pravi truditi za druge, on sam ve, kaj je beda in siromaštvo. Duhovnik ne ve, kaj se pravi gledati lastne otroke, ki prosijo sosedove za kosček kruha. Učitelj bo glasoval za socialne reforme ter bo pozdravljal v zbornici z navdušenjem vsak žarek, ki naj bi svetil teptanemu, do krvi izkoriščenemu delavcu.

Najvažnejši del našega naroda so kmetje. Učitelj se je učil kmetijstva teoretiško in praktično, zraven pa celo vrsto drugih ved, ki podpirajo kmetovalstvo. On ve najbolje, kje čevelj žuli kmeta. On pozna preprosti narod bolj, kakor vsak drugi stan, za to jamči dejstvo, da je izšla pretežna večina učiteljev iz naroda, iz kmetijstva. Po davršenih študijah se naseli med narod kot učitelj naroda. Tu živi z narodom v najožji stiki. Gotovo bo mogel potem narod v toliko presoditi, kakor advokat ali duhovnik ter po tem spoznanju posneti, kaj mu manjka in kaj potrebuje.

Ako opazujemo učiteljstvo zunaj na deželi, vidimo, kako se trudi, da tudi v zadnji, od Boga pozabljeni luknji dvigne ognjišče narodnega delovanja — kako narodno društvo. Kako se trudi, peha in riže, da se mu posreči ustanoviti bralno, pevsko, kmetijsko ali kako drugo društvo. Koliko potov in stroškov ga stane pozneje, da se društvo širi in jači. Naši duhovniki tega nočejo storiti, ker nič ne nese. Pač se puste voliti tuintam predsednikom, pa le s sebičnim namenom, da ostane društvo katoliško, da se ne naroči na liberalne časnike, a brezplačno delo prepuste učitelju. V teh društvih ustanavljajo se pevski zbori, tamburaški zbori. Kdo jih vodi, kdo uči brezplačno? Narodni učitelj, vsaj je največkrat on edini sposoben za tako delo. No, tudi v mestih včasih ni drugače. Edina setev, ki za sejaleca ne obrodi sadu, je učiteljevo delo za narod.

Narodno-napredna stranka uvidela je važnost učiteljskega stanu kot narodnega delavca, zato je postavila kandidatom V. kurije ljudskega učitelja, ki stoji vsled svojega položaja najbližje proletarijatu, po svoji omiki pripada izobraženim stanovom, po svojem poklicu pa dela za srečo in blaginjo vseh stanov. S to kandidaturo hoče pokazati tudi, koliko ji je ležeče na svobodni in napredni šoli. S pomočjo svobodne in napredne šole se vzgoje ljudje, ki mislijo svobodno, ter se ne puste izrabljati pod versko ali strankarsko krinko v sebične namene. Kdor je za napredno šolo, komur je na tem, da narod ne nazaduje, ampak napreduje in vsled občnega gospodarskega pritiska ne opeša v boju za boljšo bodočnost in kdor se hoče otresti neznosnega klerikalnega pritiska, oddal bo svoj glas narodno-naprednemu kandidatu.

Delavci, obrtniki, kmetje in meščani! Ako nočete več hlapčevati, ako Vam je kaj mar svobodna narodna šola in izboljšanje svojega gospodarskega žalostnega položaja, na krov 12. t. m. in volite kakor en mož kandidata narodno-napredne stranke:

Luka Jelenca, učitelja v Ljubljani.

D o p i s i.

Kranjsko.

Z Gorenjskega. Bliža se odločilni trenotek. Kakor nas je razveselila vest, du kandiduje narodno-napredna stranka v V. skupini učitelja, toliko bolj nas je užalostila novica, da se je pojavil temu kandidatu protikandidat in sicer stanovski tovariš D. Judnič. Nevaren ta kandidat ni, a kar nas peče, to je tista grda rana na našem telesu, ki nam je že toliko gorja provzročila — namreč nesloga. Proti osebi kandidata Judniča nimamo prav ničesar — ampak proti principu. Čemu delati razkol, namesto da bi se veselili lepega uspeha, ki ga je doživelo napredno učiteljstvo. Prepričani smo, da vsak kaplan čuti v sebi zmožnosti državnega poslanca, a vse želje po mandatu uduši v hipu, ko proglasi klerikalno vodstvo svoje kandidate in četudi so ti lajiki. Še na misel ne pride nikomur, oglašati protikandidaturo, ampak celo volil bode imenovanega kandidata, četudi bi bil njegov oseben sovražnik.

In pri nas!? Namesto, da bi delali z vsemi silami za izvolitev našega stanovskega tovariša, delujemo proti njemu direktno in indirektno — nazadnje pa še dobimo človeka učitelja — ki se oglasi kot protikandidat. Tovariši! Odprite oči in ušesa! Ako bode naša kolegijalnost

taka, potem se nam lahko zgodi — da bomo še zvonili hudi uri.

Žalibože, da imamo med seboj še nekaj ostankov iz meznarske dobe, ki si še žele, da bi jim drugo jutro po godovanju prinesla farovška dekla obranih koščic.

Brumni „Slovenec“ je takoj uporabil vest o kandidaturi Judniča češ: niti ožji tovariši niso zadovoljni z Jelenčevo kandidaturo. Ako se dvigajo preprosti kmetje proti nadvladi duhovščine, zakaj bi mi ne nastopali samostojno proti našemu najhujšemu sovražniku — proti klerikalizmu.

Ne morem si kaj, da ne bi tu omenjal žalostne prikazni, ki naši organizaciji toliko škoduje, namreč postopanja naših koleginj. S prav malo izjemami nam ravno one silno otežujejo boj in to le iz gole sebičnosti, — da bi bile pri gospodih bolj v „gnadi“.*) K zborovanjem učiteljskih društev nimajo časa priti — a če klerikalci snujejo društva, ki naj bi nas in našo šolo uničila, potem jim ni nobena pot predolga, da bi jih odvrnila od udeležbe. Mari res verujete, da so naši nasprotniki Vam naklonjeni. Zelo se varate! Oni potrebujejo v boju proti nam raznih sredstev in tako sredstvo ste jim Ve. Ako bi se jim posrečilo dobiti vojke šole v roke, prve bodete Ve čutile njihove pesti. Ali niste še nikoli slišale, da sovražnik izdajalca obesi na prvo drevo, kakor hitro ga ne potrebuje več? Le preglejte natančno Lichtensteinov predlog o verski šoli, katerega so hoteli vaši sedanji prijatelji vzakoniti, potem se bodete lahko prepričale o njih prijateljstvu.

Goriško.

S Tolminskega. — Ultra-klrikalni obskurni „Prim. List“ je prinesel oklic in prošnjo na učitelje-pristaše v zadevi državnozbornskih volitev. Naprosil je namreč svoje pristaše, da naj pomagajo volilcem v boju za zmago z naslednjo prav imenitno motivacijo: „Če z m a g a n a r. n a p r e d n a s t r a n k a, n e b o s t e i m e l i m i r u d o p r i h o d n j i h d r ž a v n o z b o r s k i h v o l i t e v.“ Pa naj še kdo ne reče, da „Prim. List“ ne zna imenitno klobasati. Rad bi videl, da bi šlo učiteljstvo v boj za klerikalno stranko, katera ima na svojem praporju zapisano: smrt učiteljstvu!

Cenjeni tovariši! Res vas tiči še nekaj v brlogu za ljudskega učitelja najnevarnejše in najpogubonosnejše stranke, katere namen je ugled učiteljstva poteptati na nivó najnavadnejših barab, katera stremlje po tem, kako bi dobila šolstvo in učiteljstvo zopet v svoje roke, da bi je napravila svojim „famulusom“, da bi oblastno in brezobzirno gospodovala nad nami ter nas bičala s škorpionji. Brez vsakega povekševalnika je mogoče določiti tendenco te stranke, saj je popolnoma prozorna. Vsakdanji dogodljaji vam dovolj jasno pričajo, da to niso le gole fraze, temveč vse odgovarja resnici. Smelo vas torej prašam, cenjeni tovariši: Po kaj tičite še v tej stranki ter pomagate kopati grob lastnemu stanu?! Po kaj se daste zlorabljeni od te stranke v njene politične namene? Odprite oči, dokler je še čas, ter pridite v naš pravi dom, da bomo združeni kljubovali nenasitnemu klerikalnemu levu, kateri drži krčevito svoje kremplje nad nami! Pridite k nam, da bomo organizovano stali kot krepka falanga narodno-napredne stranke, katera edina je naš pravi dom. Le takim načinom pokažete, da znate ceniti sebe in svoj stan, kateremu morajo zasijati dnevi boljše

bodočnosti, bodisi v gmotnem kakor v moralnem oziru. Rotim Vas še enkrat, da se otesete klerikalnega nadvladja, servilizma, petolistva, kruhoborstva in grdega ovaduštva ter živite edino le za povzdigo in razcvit svojega stanu, s čemur pokažemo našemu klerikalnemu sovražniku, da je šolstvo in učiteljstvo zanj nepremagljiva trdnjava. S tem, da se združimo v narodno-napredni stranki ter da propagiramo njen program, pokažemo svetu, da znamo politično misliti in da smo politično zrel faktor. Sapienti sat!

Istra.

Učiteljske plače. Kako je Vaš dopisnik u br. 33 „Učiteljskog Tovariša“ predvidjao, eto sada se obistinuje. Mi naime iz pouzdana izvora doznajemo, da školski zakon o povećanju učiteljskih plaća glasovan u zadnjem zasjedanju istarskog sabora ne će dobiti previšnjju potvrdu i to radi toga, što mu se protive klerikalna stranka. Što će sada kazati Božo Dubrović iz sv. Mateja u Istri? Hoće li on i nadalje „obožavati“ takova zastupnike? Hoće li još napadati na Vašega glavnoga suradnika iz Istre čigove dopise čitaju se rado jer dolaze iz srca i jer su prava istina? Izvadak tog ne potvrđenog školskog zakona tiskan je u broju 25. „Učiteljskog Tov.“, pa taj zakon itak poboljšava nješto naše stanje. „Ni še vse dognano“ — kaže Vaš dopisnik — „ali vendar se mora reči, da ni vse obviselo v zraku“. Popovi krivim okom gledaju, da bi po tomu zakonu učitelji imali veću plaću od nekotjih od njih, i to je dosta da taj zakon ne bude potvrđen. Ali učitelju bi plaća bila sve a pop ne misli da uz plaću ima ne brojeno drugih prihoda. Tu je misa, koja je jedanput bila 52¹/₂ novč., a sada zahtjeva najmanje 1 for., tu je ženitba, krstjenje, pokopanje i tako dalje. Pop blagoslovi mreža, ribari mu moraju dati dio od riba što ulove kroz svu godinu; pop blagoslovi stada na jedanput a svaki pastir mora mu dati jedno runo najmanje; pop koristeći se neznanstvom i praznovjerjem puka križa i proklinje oblake i vještice u njima koje bacaju krupu na vinograde a zato svaki kuće gospodar mora mu dati dio groždja, tako da se nadje mjesta gdje pop nakupi do 50 hektolitalitara vina; pop blagoslovi kuće o Božiću ili za Tri kralja a svaka kuća dade mu kruha i mesa; pop blagoslovi u crkvi na Uzkrš jaja, kruh ili meso što ljudi donesu a od toga mu ide dio; pop ide poslije Uzkrsa po kućah kupiti listiće vazmene izpovjedi pa koliko je listića toliko mu jaja moraju dati tako da ih nakupi do 500 i više; pop blagoslovi u crkvi ženu pozlje poroda, dobije zato mnogo jaja ili sveću; pop blagoslovi novu kuću, dobije zato liepu plaću; pop proklinje miševе iz vinograda ili gosence od kapusa ili crve, dobije zato plaća; nekoga boli zub, ide popu da ga blagoslovi i nosi mu zato i ovo i ovo; pop blagoslovi postelju mladog para (i ovo se dà čini na koncu XIX. vieka) pa zato dobije plaću makar od nevjestice i tako napred mogao bih navesti mnogo i mnogo načina kako pop znade izlikom vjere guliti bedastoga seljaka a sebi žep napunjati. Nu to pop neće da priznaje i za to krivim okom gleda ako bi učitelju bila povećana plaća. Do sada smo znali, da su „obožavani“ zastupnici protivni našem moralnom probitku jerbo bi nas hteli skućiti pod vlast popovsku; sada pak znamo, da su i proti materijalnom našem dobru kada se protive potvrđenju spomenutog zakona. E gospodine, Božo Dubrović, Vam je lako kada ste nadučitelj II. reda i c. kr. poštar i što ja znam još i još imate lepo imanje; ali ja koji ovo pišem nemam nego

*) Teh je le pičlo število, većina njih je pa napredna. Uredn.

400 for. plače i 80 for. stanarine i ništa drugo a imam skrbeti za ženu i troje djece. Kako možete tako pisati proti učiteljem?

Nekoliko odgovora. O poslancu dekanu g. Komparetu, katerega „Edinost“ povzdiguje, povemo to, da je on še kot kapelan pisal in črnil učitelje v „Edinosti“ in sicer po geslu: „reci jim, da ti ne rekó.“ — In radi česa in koga so bili oni dopisi v „Edinosti“ s podpisom „Tri popa hajduka“! To kličemo v spomin! — Več ne, ker so taki „hipi“ zdaj!

Le še to: Kje v večini bil bi poslanec g. Kompare za učiteljske težnje gluh, kakor so bili drugi znani „voditelji“, ki učiteljstvo prezirajo v tem „hipu“ in so tihi na vprašanje gledé smeri učiteljskih teženj! — Pa govorili bomo že še kedaj — v tem „hipu“ prizanašamo, bolj kakor „Edinost“, ki je še celo v mirnih „hipih“ poštene učitelje osobno lažnjivo sumničila in napadala. —

Nekaterim tudi povemo, da mi nismo tu od včeraj — in znamo, kako in kaj! — J. B. D. od sv. Mateja, hiti „obožavat“! — Poklekni! — Simpatije so proč, so proč, da, že davno, davno! —

Društveni vestnik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za kozjanski okraj je zborovalo v Kozjem, dne 2. listopada t. l. Navzočih je bilo nad tri četrtine udov in dva gosta. Po običajnem pozdravu predsednikovem podava g. Medved o izrazih novega denarja v šoli in izven šole, ter predlaga, da bi se upeljalo po šolah našega okraja mesto imena desetvinarski novc za isti denar ime desetica in ravno tako mesto dvajsetvinarski novc dvajsetica, kar se tudi sprejme.

Nato nadaljuje tovariš g. Pustišek podavanje o domoznanskem pouku in sicer razpravlja takrat stvarino za 4. šolsko leto. Za zares strokovnjaško podavanje je žel splošno zahvalo.

Dalje predlaga g. Pustišek, da bi učiteljstvo kozjanskega okraja brzovajnim potom častitalo g. pl. Vistariniju na njegovem imenovanju okrajnim glavarjem. Predlog se sprejme enoglasno. Konečno se izreče še naše društvo za predlog učiteljskega društva okolice Gradec in želi, da bi se v kratkem zedinilo vse učiteljstvo Štajerske.

Ptuj. — Vdeležba zborovanja učiteljskega društva, dne 8. listopada bila je ena med najboljšimi.

Redsednik, nadučitelj Fr. Šorn pozdravi navzočnike ter s spodbujajočimi besedami izrazi željo, da deljuje vsak posameznik z vso vnemo po zmožnostih v korist društva. Poslej naznani, da so društvu na novo pristopili sledeči: Gregorič Olga, Kranjc Karolina, Klemenčič Ivan, Bučar Josip, Gorup Josip. Spominja se v nadaljnjem sedemdesetletnice našega presv. cesarja ter povdarja, da je učiteljstva posebna dolžnost se o tej priliki spominjati Njega Veličanstva z ozirom na „Svobodno šol. postavo“. Z ozirom posebne vdanosti zaključje zbor stoje krepko trikrat: „Slava!“ Na enak način spominjali so se zbrani Slomška, katerega je slavilo tudi društvo dostojno po deputaciji na Ponikvi.

Dopisi: „Glazerjev“, glasom katerega se vabijo naročniki na „Slov. Matico“. — „Gradišnikov“, s katerim se vabijo zastopniki društva na skupno posvetovanje v Celje glede volitev poslancev v državni zbor. Kot zastopnik izvolil se je enoglasno nadučitelj J. Kavkler. — „Štolcerjev“, dospevši na nadučitelja J. Možina, v katerem slika dopisnik svojo bedo, povodom katere prosi društvo blagovoljne podpore. Navzoči so darovali v ta namen 14 K 10 h, za kar se je Možina imenom prosilca zahvalil. O tej priliki se je spominjal nadučitelj Franc

Podobnik tudi pokojnega Krivca, pojasnil dobroinformovan netaktnost društva „Samopomoč“ v Gradcu, katerega ud je bil pokojni tovariš in obenem predlagal, da se tudi za nakup njegovega spomenika nekaj ukrene. Društvo sklene, da se v to svrhu splošno nabira med učiteljstvom in njega prijateljih in izvoli blagajnikom Podobnika. — Sledilo je poročilo zborovanj delegacij „Zaveze“ po nadučitelju Fr. Mešku. Začetkom omenja, da se je naglašalo, da se naj v društvih poleg pedagoške in znanstvene tvarine razpravlja tudi socialno vprašanje, da pride v društvo več življenja. K glavnemu „Zavezinemu“ zborovanju naj naznanijo posamezna društva več kot dve vprašanji v rešitev. Oziraje se na časopise, se je razkrilo spet, da je „Popotnik“ na slabem gmotnem stališču. Dobro prospeva „Zvonček“. Vdeležba štajerskih učiteljev je bila primeroma slaba, vendar ptujsko društvo je bilo jako dobro zastopano, dasi so delegatje do onega izostali. Kako nas čislajo naši poslanci, pokazali so stem, da se nobeden ni oglasil, saj oficijelno ne. In to — zakaj? Je to menda konkreten napotek — da je „Zaveza“ v taboru narodno-napredne stranke! G. Podobnik omeni, da se v bodoče ne voli več delegatov iz ene šole. Delegata Brumen in Frasn oprostila sta svojo odsotnost; prvi bil je pri vojaških vajah, drugi pa ni dobil dopusta pri poludnevem pouku. Na Podobnikov predlog izreklo se je društvo, potezati se za to, da „Zaveza“ o Binkoštih zboruje.

Društvu vposlal je Brinar ml. spis, sestavljen v proslavo Slomškove stoletnice. Spis je po marljivem g. dr. Bezjaku jako dobro cenziran, vsled česar je društvo pisatelju v principu priznalo že napominano nagrado.

G. nadzorniku pa se društvo tem potem najiskrenejše zakvaljuje za blagovoljno naklonjenost. G. Kavkler konstatuje one ude, ki imajo že delj časa izposojene knjige iz uč. knjižnice ter opozarja, da isti izposojeno kmalu vrnejo. G. Zupančič priporoča izdajo *Zirvnikovih pesnij*, ki ima v izbor lepih pesnij in izrazi željo, da se pesmarica po posebnem odseku oceni.

Književnost in umetnost.

Književno naznanilo in prošnja! — „V šolo narodno pesem!“ tako je vzkliknil že pred ednajstimi leti odličen naš tovariš v „Popotniku“ za l. 1888 str. 223 in tako je vzkliknil gotovo že marsikateri kolega (koleginja), ko se je prepričal pri poučevanju v petju, kako neizmerno veseli otroke lepa narodna pesem. Pa saj je tudi ni pesmi, ki bi značaju ljudske šole ugajala bolj, nego vseh umetnih namer, nemelodične šopirnosti ter puhle retorike prosta narodna melodija. Le pazi na otroke, kako radosti zasijejo njihovi obrazki, ko jim napoveš v šoli pri petju narodno pesem. Da, narodna pesem je v resnici sveta narodova last, v nji se zreali narodna duša, njegovo mišljenje in čustvovanje in uprav zato je dolžnost nas učiteljev, da to cvetko v šoli marljivo gojimo ter jo ublaženo vrnemo po mladini zopet narodu, iz katerega je izšla.

Res je, da se od onega časa, ko nam je spravil G. Majcen svojo pesemsko zbirko na svetlo, v ljudski šoli narodna pesem goji bolj, nego se je gojila poprej, a istina je tudi, da se nahaja po raznih pesemskih zbirkah, pa tudi med narodom samim še marsikatero dobro zrnce, ki bi nam s pridom služilo pri pevskem pouku v šoli.

Podpisanec, ki ima nabranih že precejšnje število (okoli 80) za šolsko mladino primernih narodnih pesmi z napevi, se je odločil, da spravi vsled izpodbuje onih tovarišev, ki so te pesmi videli, posebno zbirko narodnih pesmi za ljudsko šolo na svetlo.

Ker bi pa rad ponudil cenj. tovarišem in tovarišicam nekaj zares dobrega, kar bi dobilo i aprobacijo ministerstva za uk in bogočastje, in ker je ložje iz večjega števila dobrih pesmi izbrati najboljše, zato se obračam tem potom do vseh č. tovarišev, ki so, kakor jaz, vneti za narodno pesem, naj mi blagovoljno dpošljejo čim najhitreje — najkasneje pa do konca meseca marcija prih.

leta — vse one národne pesmi z napevi (eno ali dvoglasno), ki še niso v nobeni zbirki in so po besedah in napevu primerne za šolsko mladino.*) Tudi lepe narodne melodije, četudi nimajo za otroke prikladnega besedila, so mi dobro došle; lepim napevom se lahko podložijo potem druge, primerne besede. Sploh pa si bodem na vso moč prizadeval, da spravim na svetlo zbirko narodnih pesmi, ki bode ustrezala v vsakem oziru svojemu namenu, to je gledé na muzikalno in jezikovno kakor tudi glede na pedagoško stran. V to svrhu sem stopil že z nekaterimi domačimi strokovnjaki v zvezo, zlasti gledé prve in druge navedenih strok; vsi so mi zadovoljno obljubili svojo pomoč.

Združimo torej tudi v tej stvari svoje moči ter zbirajmo po vseh slovenskih krajih, po hribih in dolinah naše domače zemlje mične narodne napeve, da bode nova pesemska zbirka tem bogatejša, tem popopolnejša, zakaj i tu veljajo lepe besede pesnikove, ki pravi: Vse lahko nam bo storiti, ako združimo moči.

V Središču, dne 1. decembra 1900.

Anton Kosi.

„Slovenska Družina“ se imenuje nov list za vzgojo, pouk in zabavo, katerega je začel izdajati v Trstu naš tovariš, učitelj g. Fran Rakuša. List bo izhajal 1. in 15. vsakega mnesea na 12 straneh ter mu je cena za celo leto 4 krone. Upravništvo mu je v Škorklji pri Trstu, stev. 26 I, I. nadstr.

Prešeren in Slovanstvo. O stoletnici pesnikovega rojstva napisal prof. Fr. Ilešič. Založil L. Schwentner. Cena 70 h, po pošti 75 h. Prelepo, 44 strani obsegajočo knjižico, ki je polna zanimive vsebine, prav toplo priporočamo učiteljstvu in učiteljskim knjižnicam.

Pod oknom. Samospjev za bariton s spremljevanjem klavirja. Ob stoletnici Prešernovega rojstva zložil dr. Gojmir Krek. Založil L. Schwentner. Cena 1.60 K, po pošti 5 h več.

Zimska idila. Balada. (Besede A. Aškrcéve.) Za srednji glas s spremljevanjem klavirja uglasbil Risto Savin. Založil L. Schwentner. Cena 1 K, po pošti 5 h več. Tudi te muzikalije prav toplo priporočamo učiteljstvu.

Cesar v Gorici. V spomin bivanja Njega Veličanstva presvetlega cesarja Franca Jožefa I. dne 29. in 30. kimavca 1900. Spominska knjižica otrokom. Spisal Rudolf E. Peerz, učitelj v Gorici. Čisti dohodek je namenjen učiteljskim sirotam, katere se v Gorici izobrazujejo. Cena 20 h. Glede na blagi namen in tudi glede na mično vsebino lepo knjižico kar najtopleje priporočamo šolskim vodstvom, da ob primerni priliki obdarujejo otroke s to spominsko knjižico. Več o njej glej v predzadnjem dopisu iz Gorice.

Vestnik.

Prešernova slavnost se je na vseh ljubljanskih ljudskih šolah kar najlepše izvršila. V okrašenih telovadnicah mestnih šol se je razložil mladini pomen slavnosti, otroci so pa deklamovali in peli razne Prešernove in na njega zložene pesmi. Na vseh mestnih šolah so imele te slavnosti prav presrčen in izpodbuden značaj.

Osobna vest. Okrajni šolski nadzornik v Krškem, g. Andrej Šest, je prostovoljno resigniral na nadzorniško mesto.

„Slovenska šolska Matica“. Poverjenik za postojnski okraj, g. c. kr. okr. šolski nadzornik J. Thuma, je nabral „Sl. š. M.“ 51 udov. Čast mu! Če bo vsak poverjenik tako delaven, je zagotovljena „Sl. š. M.“ lepa bodočnost. Če nam bo dopuščal prostor, bomo vse pristopivše ude objavili v našem listu.

*) Imena posameznih sotrudnikov bodem na primernem mestu zbirke objavil, istotako bode v knjižici izrecno povedano, kaj mi je kedo vposlal.

Slavnostni koncert v proslavo stoletnice rojstva slov. pesnika prvaka dr. Franceta Prešerna in na korist Prešernovemu spomeniku v Ljubliani pod vodstvom koncertnega vodje g. M. Hubada, na katerega vspredu je V. A. Mozart: Requiem, za soli, mešan zbor in orkester, — priredi „Glasbena Matica“ v Ljubljani v nedeljo dne 9. grudna t. l. v zgornji veliki dvorani „Narodnega doma“. Začetek točno ob 7. uri. Konec ob 8. uri.

Tovariši pozor! V soboto, nedeljo, ponedeljek in torek priredé kandidatje narodno-napredne stranke več shodov. Vdeležite se teh shodov in zastavite svojo besedo za našega kandidata g. Luko Jelenca!

Iz seje c. kr. okr. šol. sveta v Logatcu dne 28. listopada. Poročilo c. kr. okr. š. nadzornika o rešitvi došlih kurentnih stvarih izza zadnje seje se vzame na znanje.

3 gosp. učitelji in 3 gdc. učiteljice se c. kr. dež. š. sv. toplo priporočajo v vrstitev v višji plačilni razred.

Račun okr. šolske blagajne za l. 1900 se je potrdil.

Proračun okr. bolniške blagajne za leto 1901 se je sestavil. — V taistega se je vsprejela, kakor je to bilo dosedaj običajno, vsota od 180 K za okr. uč. knjižnico.

Imenovali so se krajni šolski nadzorniki za 24 šol za za bodočo triletno dobo.

V svojej predzadnjem seji je c. kr. okr. š. sv. med drugim tudi sklenil, da imajo krajni šolski sveti naročiti za šolarske knjižnice mladinska časopisa „Vrtec“ in „Zvonček“, za učiteljske knjižnice pa „Popotnik“ in Dimnikovo „Avstrijsko zgodovino za ljudske šole. —č.

Priporočene knjige. C. kr. okrajni šolski svet v v Sežani je sklenil in dovolil potreben denar na predlog g. c. kr. okr. šolskega nadzornika M. Kantè-ta kupiti za šole v okraju po 50 iztisov Dimnikove „Avstrijske zgodovine za ljudske šole“, „Zvončka“ in „Vrtca“. — C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu je pa priporočil vsem šolam v okraju poleg teh treh knjig tudi šolsko-pedagoški list „Popotnik“.

Občni zbor „Društva za zgradbo učiteljskega konvikta“ in „Deželnega slovenskega učiteljskega društva“ bo dne 29. t. m. dopoldne v Ljubljani.

Kje so nagrade za uzorne šolske vrtove? Mi tega ne vemo; le svetujemo prizadetim tovarišem, da po svojih zastopnikih potom okrajnega šolskega sveta vprašajo deželni šolski svet, kje so te obljubljene nagrade.

Osobne vesti. V brežiškem polit. okraju so provizorično namešeni gg. oziroma gdc.: Marija Vavpotič v Ulimjem, Franc Grudnik v Dobem, Emil Križman na Planini, Ferdinand Golič na nemškeji šoli v Sevnici, Josip Polanc v Dobovi, Rudolf Arnšek v Globokem, Engelbert Hinterholzer na nemškeji šoli v Brežicah kot stalen učitelj, Franc Kuhar, Jovana Piller in Hermina Lunder na noveji štirirazrednici v Kapelah. G. Ferdinand Laurenčak je imenovan pomožnim učiteljem za brežiški pol. okraj. G. Pečnik Josip, šolski voditelj v Kapelah, je postal nadučitelj ravno tam. G. Pirc Srečko, nadučitelj v Dobovi, gre v pokoj.

Pred ljubljansko izpraševalno komisijo so prebili od 5.—10. listopada usposobljenostne izpite za obče ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom gg.: Bernard Friderik (Kapele pri Radgoni), Cimperšek Leop. (Rečica na Štajerskem), Čiuha Franc (Maučice), Demšar Ivan (Črnomelj), Jensko Avgust (Nevlje), Korošec Karol (Sv. Valbenk v Sl. g.), Lahorčič Božidar (Vojnik), Šijanec Ludovik (Sv. Marjeta niže Ptuja), Vrabl Rudolf (Ljubljana), Žen Ivan (Višnja gora) in gospodične: Aschmann Marija (Mirna peč), Baltič Marija (Gradec) z odliko, Bernard Matilda (Sv. Peter pri Radgoni), sestra Bezlaj Apolonija (Ljubljana), Bezlaj Marija (Št. Jernej na Štaj.), sestra Bezlaj Sofija (Ljubljana), sestra Bregar Ljudmila (Škofja Loka), Burgarell Gizela (Doberna na Štaj.), sestra

Gerčar Mehtildis (Škofja Loka), Gherbaz Ida (Sv. Duh pri Ločah), Jamšek Ernestina (Studeneč), Klinc Olga (Artiče), sestra Kopitar Anastazija (Maribor), Kosar Agneza (Ljubljana), Kratner Marija (Vodice), Likar Antonija (Godovič), Mazi Olga (Ljubljana), Oblak Ljudmila (Gradec), Pirc Katarina (Sv. Duh pri Radgoni), Poljanec Ljudmila (Kapele pri Radgoni), Raunicher Helena (Sv. Ilj v Slov. gor), Schitnik Ema (Jesenice), Tavčar Gizela (St. Jernej na Dolenjskem), Tekavčič Helena (Ljubljana), Zajc Sofija (Jesenice) in Žerjav Berta (Ljubljana) z odliko; s slovenskim učnim jezikom gosp. Jašovec Karol (Iška vas); z nemškim učnim jezikom: Burgarell Olga (Zidani most), Černe Ivana (Solnograd), sestra Sinkovec Emeriha (Škofja Loka), in Naglas Miroslava (Svinec na Koroškem). Za francoščino so prebili izpit: g. Pogrnje Henrik (Dunaj), gdč. Nadeniczek Olga (Ljubljana), Pajér plem. Mayersberg (Trst) z odliko in gdč. Volff pl. Wolffenberg Lydia (Dunaj) z odliko. Dopolnilni izpit za katoliški verouk je prebil g. Jenko Matevž (Dole).

Preizkušnje učiteljske usposobljenosti so se vršile pred izpraševalno komisijo v Gorici od 5. do 17. m. m. — Usposobili so se za ljudske šole s slovenskim in ljudske šole z nemškim učnim jezikom: Barle Matilda, učiteljica v Šmihelu (pri Rudolfovem); Bizjak Rozalija, učiteljica v Rihemberku; Dolenjec Helena, učiteljica v Prihovi; Duler Emilija, učiteljica pri Sv. Martinu (pri Slovenjem gradcu); Eržen Justina, učiteljica v „Šolskem domu“ v Gorici, z odliko; Franke Helena, učiteljica v Koprivniku na Kočevskem; Kahl Irena, učiteljica v Velki nedelji; Klavžar Zora, učiteljica v „Šolskem domu“ v Gorici; Legat Stanislav, učitelj pri sv. Gregorju (pri Orneku); Merljak Franc, učitelj v Plaveh; Premrou Ljudmila, učiteljica v Standrežu pri Gorici; Teran Ivana, učiteljica v Šmihelu pri Rudolfovem, z odliko; Valenčič Antonija, učiteljica v Stranicah (pri Konjicah). — Nadalje so se usposobile: Bavdek Angela, učiteljica v Dragatušu, Čop Pavlina, učiteljica v Senožečah, Mrevlje Pavlina, učiteljica v Dramljah na Spodnjem Štajerskem, in Pfeifer Marija, učiteljica v Opatjemselu, za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino kot učni predmet in slednjič: Pižon Marija, učiteljica na Opčinah pri Trstu, za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom in nemščino ter italijanščino kot predmet, Augustin Jožefina, učiteljica v Trstu, pa za ljudske šole z nemškim učnim jezikom.

Skušnjo učiteljske sposobnosti so napravili v Koprju sledeči gospodje: Anton Kutin, učitelj v Št. Mavru-Podsobotinu, z odliko; Moric Benič, učitelj v Vedrijanu; Anton Alfred Vodopivec, učitelj pri Voglarjih; Rafael Fajgelj, učitelj v Krombergu; Gašo Licul, učitelj v Lupoglavi; Ludovik Ulčar, učitelj v Kobiljiglavu; Franc Mrmolja, učitelj v Podlaki; Hinko Klavora, učitelj v Kožbani in Anton Tul, učitelj v Škofijah. Sedem prvoimenovanih gospodov učiteljev je napravilo izpit tudi iz nemščine kakor učnega predmeta, a g. Benič istotako iz italijanščine. — Izpit je delalo tudi sedem Italijanov, izmed katerih pa so ga napravili z dobrim uspehom samo trije.

„Slovenska šolska Matica“ v Ljubljani. V smislu § 21 pravil „Slovenske šolske Matice“ se sklicuje prvi občni zbor tega društva na dan 29. grudnia t. l. v Mestni dom v Ljubljani. Zborovanje se otvori ob dveh popoldne. Dnevni red: 1. Pozdrav začasnega predsednika. 2. Poročilo tajnikovo o dosedajnem delovanju začasnega odbora. 3. Poročilo začasnega blagajnika. 4. Volitve: a) upravnega odbora (predsednika, 8 odbornikov in 3 odbornikov namestnikov), glej pravila § 8. b) treh presojevalcev letnih računov. 4. Določitev nagrad za književna dela in glavnim funkcionarjem za prvo triletno dobo. 5. Proračun za naslednja tri leta. Posvelovanje oziroma odobravanje predloženega poslovnika. 7. Nasveti posameznih društvenikov.

Da bi častite dame in častiti gospodje vnanji društveniki imeli kolikor mogoče duševnega vžitka in duševne pobude od svojega kratkega bivanja v slovenski prestolnici, je začasni odbor sledeče ukrenil:

1. Na predvečer dne 28. grudnia t. l. priredi „Ljubljansko učiteljsko društvo“ na čast došlim društvenikom zabavni večer.

2. Dne 29. decembra t. l. priredi gospod ravnatelj Andrej Senekovič ob 10. uri dopoldne električne demonstracije v fizikalni sobani c. kr. prve državne gimnazije.

3. Po občnem zboru si lahko ogledajo društveniki ljubljansko elektrarno, kjer bode gospod ravnatelj A. Senekovič razjasnjeval električno napravo. Tudi druge zavode si lahko ogledajo društveniki pod vodstvom izvedencev.

4. Častito dramatično društvo se bode naprosilo, da priredi dne 29. in 30. grudnia primerne dramatične predstave.

Tovariši in tovarišice! Prvič se nam nudi prilika, da si podamo srednješolski in ljudskošolski slovenski učitelji roke in stopimo v zvezo, ki more biti na korist prvim in drugim. Noben slovenski učitelj ne zamudi pristostovati pri porodu „Slovenske šolske Matice“, ki bo, če Bog da, postala eden najvažnejših zavodov narodne prosvete!

Gospodje poverjeniki in gospice poverjenice navdušujte, kar je v vaših močeh, za sveto stvar!

V Ljubljani, dne 2. grudnia 1900. Za začasni odbor „Slovenske šolske Matice“: Dr. A. Medved, m. p., H. Schreiner, m. p.

Logaški okrajni šolski svet je v svoji zadnji seji imenoval razen č. g. župnikov v Žireh, Rovtah, Spodnji Idriji in Babinem polju krajnim šolskim nadzornikom same odlične in napredne posestnike. Pobrali pa so morali baje za vselej poleg drugih „gospodov“, svoja nepedagogična šila in kopita tudi vzgledni hribovski denuncijant, malo prifrknjeni sovražnik „cesarske pesmi“ in pa oni srboritnež iz dežele loncev in rešet, ki je že pred leti celo po c. k. okrajnem šol. nadzorništvu sline cedil. Prav tako! Kozli še niso bili nikdar dobri vrtnarji.

Mandat v žepu. Klerikalni kandidat za peto kurijo, od sv. Duha razsvetljeni dr. Šusteršič, baje trdi, da ima ta mandat že v žepu! Ker klerikalci trdijo, da ima dr. Šusteršič tudi mnogo liberalcev „v žepu“, opozarjamo dr. Šusteršiča, naj dobro pazi, da mu preklicani liberalci ne bodo napravili v žepu luknje, skozi koje bi mu njegov mandat ušel, kajti to bi bila za njega — prevelika blamaža. — Tovariši, le na noge zadnje štiri dni ter mu pokažimo, da je „žlindra“ prokletstvo za ljudstvo, ne pa šola! —

Iz seje c. k. okrajnega šolskega sveta v Postojni dne 29. listopada t. l. Ko se poročilo o reševanju tekočega gradiva izza zadnje seje pritrjevalno vzame na znanje, reši se med drugim to-le: Prošnja nekega učitelja za denarno podporo se priporočilno predloži c. k. dež. šol. svetu. — Nadučitelju M. Bergantu v Št. Vidu nad Vipavo se pripozna tretja starostna doklada od 1. v in o t o k a t. l. — Na vprašanje c. k. dež. šol. sveta za uvrstitev dveh učiteljskih oseb v višji razred staleža kranjskega učiteljstva, izreče se, da tuuradno ni nobene ovire. — Za prihodnjo triletno dobo imenujejo se za vse tuokrajne šole krajni šol. zadržniki. Končno se sklene, da v prihodnje odpadejo posebne prošnje za podelitev starostnih doklad. Zadostovalo bode za pripoznanje petletnic — uradno in z dekretom podprto naznanilo šol. vodstva. — a.

Osobna vest. Začasno nastavi se na Planini nad Vipavo izpr. učit. kandidatinja gospica Ivana Prešern. V Knežaku pa prov. učiteljica gdč. M. Martinčič.

Zakaj dandanes kmet strada? To vprašanje je kaj temeljito in jedernato rešil najnovejši sociolog družbe sv. Mohora J. M. Dovič v svojem spisu „Izkoriščevalci“ (Večernice). Tam kuje v deveta nebesa tlako in si jo želi zopet obnoviti češ: „E, kaj, tlaka! Takrat kmet vsaj ni stradal; zdaj, ko je dosti šol, in prostosti na vse strani, pa strada. Družbin odbor ima kaj slab spomin, ker je že pozabil, da je obljubljal l. 1896, da ne bode izpodkopaval tal šoli! Kaj bi rekla gospoda, ko bi mi pisali, da kmet strada, ker mora za eno samo osebo in nje kuharico zidati palačo, ker za gotove krave in pujske

zida hleve in svinjake, ki ne stanejo dosti manj nego šola, ki pa ni zidana zavoljo učitelja — ampak zaradi šolskih otrok, da strada, ker marsikaka pojedina, — pa ne v šoli — velja nad 100 K. Gospoda trdi, da od gosposke ničesar ne dobi. Kje torej jemlje denar za tak luksuz — če ne od kmeta?! Slavni odbor naj pa vendar pomisli, da se ljudje v šoli uče brati in da je ravno nova šola pouzročila, da se je družba vspela do take višine. Ko bi šol ne bilo, bi toliko ljudij ne znalo brati in gotovo bi potem ne bilo toliko družbenikov. Slavni odbor naj le odšteje vse učitelje in šole, ki so družbeniki — uveril se bode, da je ravno toli zaničevana šola glavni steber družbe.

Eden, ki ne bo več družbenik!

Dan volitve je lahko šole prost dan. P. i. učiteljstvo opozarjamo, da je na podstavi ministrskega ukaza iz l. 1897, ki smo ga objavili v letošnji 30. številki našega lista, dan državnozbornske volitve lahko šole prost dan. Da bi nam pa nasprotniki ne mogli predbacivati — ako slučajno deželni oziroma okrajni šolski svet ni na podstavi gornjega ukaza odredil, da je dan volitve šole prost dan, da ne izpolnjujemo svojih dolžnosti v šoli, zato svetujemo v tem slučaju p. i. voditeljem, da preneso ta dan pouka na kak drug šolo prosti dan in to naznanijo okrajnemu šolskemu svetu. Sicer ima pa tudi krajni šolski svet pravico dati 3 dni v letu prosto. Mestni šolski svet ljubljanski je odredil, da v dan volitve, dne 12. t. m. ne bo šole.

Volilci! Bližajo se državnozbornske volitve. Po izreku zaupnikov narodne stranke in po želji najveljavnejših volilcev so določeni kot kandidatje:

I. V splošnem volilnem razredu, ki voli dne 12. decembra 1900: **Luka Jelenc**, učitelj v Ljubljani.

II. V kmetijskih občinah, ki volijo dne 18. decembra 1900:

1. V sodnih okrajih: Ljubljana, Litija, Ribnica, Vrhnika, Velike Lašče in Zatičina: **Josip Lenarčič**, posestnik in tovarnar na Vrhnikih.

2. V sodnih okrajih: Cerknica, Idrija, Ilirska Bistrica, Logatec, Lož, Postojina, Senožeče, Vipava: **Ivan Božič**, deželni poslanec in posestnik v Podragi.

3. V sodnih okrajih: Kočevje, Mokronog, Radeče, Trebnje, Žužemberk: **Franc Zupančič**, posestnik v Rakovniku.

4. V sodnih okrajih: Črnomelj, Kostanjevica, Krško, Metlika, Novo mesto: **Ivan Globočnik**, posestnik na Dobravi.

5. V sodnih okrajih: Brdo, Kamnik, Kranj, Kranjska gora, Radovljica, Škofja Loka, Tržič: **Gustav Pire**, ravnatelj kmetijske družbe v Ljubljani.

Volilci! Pridite na dan volitve vsi do zadnjega na volišče in glasujte za te kandidate. Živio kmečki stan!

Naš disciplinarni zakon. Moravski deželni odbor je sklenil sklicati v kratkem enketi, ki naj preosnuje disciplinarno postavo za učiteljstvo. V tej enketi bodo zastopani: deželni odbor, deželna poslanca baron d'Elvert in Hulka — oba naprednjaka —, nemška deželna učiteljska zveza in „Ustřední spolek“ po dveh zastopnikih. — In pri nas? Ako se ne motimo, je logaško okraj. učiteljsko društvo pričelo vže nekaj v tem smislu delovati, in kakor čujemo, se mu v kratkem pridruži še kranjsko. Tovariši, kvišku! — a.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 1137

Kranjsko.

m. šol. sv. Na trirazrednici v Dragatušu razpisano je sedaj začasno nameščeno tretje učno mesto v stalno namestitve.

Prošnje vlagati je do 20. grudnia t. l. pri c. kr. okr. šol. svetu v Črnomlju.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 29. listopada 1900.

Parma.

Št. 371

Štajersko.

o. šol. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Ščavniški dolini (Stainzthal) je nadučiteljska služba takoj namestiti.

Obeh deželnih jezikov zmožni prosivci naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti z domovinskim listom, z izpričevalom zrelostnega izpita in učne usposobljenosti do 28. grudnia t. l. pri dotičnem krajnem šolskem svetu, pošta Radgonska.

Okrajni šolski svet v Gornjiradgoni, dne 30. listopada 1900.

Listnica uredništva:

Somišljenike prosimo, da nam v dan volitev poročajo brzojavnim potom izid volitev v posameznih občinah.

Zaradi državnozbornskih volitev smo izdali 35. številko izjemno že danes 7. t. m. To smo naznanili potom predsedstva „Zaveze“ tudi višoki deželni vladi in državnemu pravdnstvu.

Brunetova „Jelovadba“

priporočena od c. kr. dež. šolskega sveta, se dobi v tiskarni Ant. Klein & Comp. v Ljubljani in pri vseh knjigotržcih trdo vezana po 3 K, mehko vezana po 2 K 60 h, po pošti 20 h več.

V mojem založništvu je izšla Dimnikova:

Avstrijska zgodovina za ljudske šole.

Cena broširani knjigi 2 K, lično v platno vezani knjigi pa 2-60 K; po pošti 20 h več.

Hratu priporočam p. i. učiteljstvu svojo bogato zalogo

šolskih zvezkov

šolskih potrebščin, raznovrstnega papirja itd.

S spoštovanjem

Jos. Petrič.

V zalogi R. Šeberjeve tiskarnice v Postojni je ravnokar izšel:

Ročni zapisnik

s koledarjem in z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na Kranjskem, Južno-Štajerskem in Primorskem

ter z osebnim staležem kranjskega ljudsko-šolskega učiteljstva

za šolsko leto 1900/1901. — VII. Letnik.

Sestavil Štefan Primožič, učitelj.

Cena: za 75 učen. K 1-40, za 100 učen. K 1-50, za 125 učen. K 1-60, za 150 učen. K 1-70. Naročnikom šolskih tiskovin 40 vin. ceneje.

Fr. Čuden

urar v Ljubljani
Mestni trg šte. 25 nasproti rotovžu
priporoča svojo bogato za-
logo vsakovrstnih

žepnih in stenskih ur

budilnikov, prstanov,
uhanov, šivalnih strojev
od 25 gld. naprej,
biciklov od 100 gld. naprej.

Popravila se izvršujejo na-
tančno in točno.

Novi cenovniki na zahte-
vanje franco in zastonj.

GRIČAR & MEJAČ

LJUBLJANA
Prešernove ulice šte. 9
priporočata svojo
bogato zalogo izgotovljene

moške in ženske obleke
v vsaki velikosti ter najboljšje
perilo in zavrtnice po naj-
nižji ceni.

Kdor si kupuje obleko,
ogleda naj si najprvo na-
jino zalogo.

Naročila po meri
izvršujejo se točno in ceno
na Dunaju
Ilustrovani ceniki se razpošiljajo
franko in zastonj.

P. i. učiteljstvu znižane cene.

Pedagogiško društvo

v Krškem

priporoča

slededeče knjige po znižani ceni:

1. **III., IV., V., VI. Pedagogiški letnik** prej 1 gld., sedaj 60 kr.
2. **Slavnostni pedagogiški letnik** prej 1.40 gld., sedaj 80 kr.
3. **Logika** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
4. **Občno ukoslovje** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
5. **Izkustveno dušeslovje** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
6. **Jezikovni pouk** prej 60 kr., sedaj 40 kr.
7. **Nazorni pouk** prej 1.30 gld., sedaj 90 kr.
8. **Navod k početnemu risanju** prej 40 kr., sedaj 30 kr.
9. **Pouk o črtežih** prej 40 kr., sedaj 30 kr.
10. **Stavbni črteži** prej 1 gld., sedaj 70 kr.

Te cene veljajo za naročnike, ki naroče knjige naravnost pri odboru v Krškem. Pri cenah je vračunjena tudi poštnina.

Češnik & Milavec

v Ljubljani

Špitalske - Lingerjeve ulice

priporočata slavn. občinstvu za pomladno in poletno sezono svojo bogato, novo založeno trgovino najlepših novosti v veliki izbiri za ženske in moške obleke.

Vzorca se pošiljajo po pošti brezplačno.

Poslano!

Častitemu p. n. učiteljstvu v prijazno priporočilo:
V korist šoli in učencem kupujte svinčnike

Hardtmuthovega fabrikata

katerih zalogo imam edino jaz za vse slov. pokrajine.

Blago dobro, cena nizka.

I a

Št.	Barva lesa in oblika	Trdost	Cena sklada = 144 kosov kron. veljava
100	Beli les, okrogel, rudeča znamka	št. 1 mehak	1.42
99	Cedrov les, Rudeča znamka	srednji	2.70
301	Rudeč les, politiran osmerokotnik, srebrna znamka	srednji	4.50
302	,	št. 2 in 3	5.04
504	Rujav, politiran, zlata znamka. Aust. penc.	št. I, II, III, IV	6.84

II a

Št.	Barva lesa in oblika	Trdost	Cena sklada = 144 kosov kron. veljava
119	Beli les, črna znamka, okrogel	št. 1 mehak	2.—
97	Cedrov les, črna znamka	št. 2 srednje mehak	3.60
231/a	Črni les, politiran srebrna znamka, šesterokotnik	mehak, srednji trdi	6.84
123	Rudeč, politiran, srebrna znamka osmerokotnik	št. 1 do 4	8.—
110	Rujav, politiran, narurna znamka	št. 1 do 4	16.20

Imam tudi veliko zalogo raznovrstnih
šolskih potrebščin.

Izšla je I. serija razglednic s Praprotnikovo podobo
v korist učiteljskemu konviktu. 100 razglednic
stane 7 kron.

Priporoča se uljudno

Iv. Bonač

v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke darujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga dá zaslužiti učiteljstvo, degovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemavec izplača, zabeleži v prid konviktu.

1. **Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
2. **Knjigotržnica Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
3. **Miličeva tiskarna** — zaloga uradnih spisov i. t. d. — v Ljubljani, Stari trg.
4. **Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
5. **Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
6. **Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
7. **Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani, Mestni trg.
8. **Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
9. **Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
10. **J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
11. **E. Kavčič**, trgovina s specerijskim blagom v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
12. **F. Lilleg**, trgovina s specerijskim blagom na Jurčičevem trgu v Ljubljani.
13. **Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
14. **Maks Domicelj**, zaloga moke iz mlina Vinka Majdiča po en gros cenah v plombovanih vrečah po 10, 25, 50, 85 in 100 kg. na Dunajski cesti Graiserjeva hiša v Ljubljani.
15. **B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
16. **Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, Šelenburgove ulice.
17. **Banka „Slavija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Na zahtevanje se pošilja brezplačno
ilustrovani cenik

za navadne in c. kr. izključljivo privilegovane

harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča tvrdka:

Jos. Lenarčič & Comp.

na Vrhnikih pri Ljubljani.

(5)

Jos. Petrič

v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 4

tovarniška zaloga papirja * Tovarna papirnega blaga in šolskih zvezkov * Zavod za črtanje trgouških, poslovnih in uradnih knjig po ameriškem sistemu.

Priporoča svoje izdelke papirnih vreč najboljše kvalitete in po najnižjih cenah, kakor tudi razne pisarniške, pismene, konceptne in ovojne papirje.

Nadalje priporoča svojo veliko zalogo pisalnega in risalnega orodja v največji izberi. Ceniki se dopošljejo brezplačno.

Za mnogobrojne naročbe uljudno prosi z vsem spoštovanjem

Jos. Petrič

tovarna papirnega blaga in zastopnik c. kr. tovarne papirja v Reki.

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova knjigotržnica

v Ljubljani

ima vedno največjo zalogo vseh v naši kronovini uvedenih šolskih knjig in zemljevidov ter priporoča slavim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom v nakup:

Glavne oblike zemeljskega površja	2 gld. 50 kr.
Napete na platno in z luknjicami	3 " 50 "
Napete na platno in s palčicami	4 " — "
Zavojnina in frankovana pošiljatev	— " 50 "

Slovenski stenski abecednik s slikami

na 25 tablicah 2 gld. 50 kr.; na 13 močnih lepenkah z obročki za obešanje 5 gld. 75 kr.; na 25 močnih lepenkah, vsaka posebe napeta, tudi z obročki za obešanje 8 gld. 75 kr. Za vozni list in zavojnino računamo 30 kr.

Praprotnikov mali šolski besednjak

slovenskega in nemškega jezika 6. natisk. — Obširno pomnožil in popravil Jakob Dimnik; cena vezani knjigi 1 gld.

Ženska ročna dela

za pouk na ženskih učiteljskih. — Sestavila Pavla pl. Renzenberg I. del: Kvačkanje, cena vezani knjigi 90 kr.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatev naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Jožef Pance**. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.